

Bog anmeldelser.

Mælkeri-Bakteriologi. Af Dr. phil. *Orla-Jensen*, Professor i bioteknisk Kemi ved den polytekniske Lærestalt. Anden forøgede Udgave. 1916. (Det Schonbergske Forlag. Københ.).

1ste Udgave af denne Lærebog udkom i Juni 1912; der er altsaa kun forløbet 4 Aar, siden denne Bog fremkom. Den fik den Gang ikke alene her i Landet, men ogsaa i Udlandet en meget gunstig Modtagelse, og den blev i flere baade hjemlige og udenlandske Tidsskrifter omtalt som en klar, koncis og velskreven Lærebog, hvori Resultaterne fra de talrige dengang foreliggende Undersøgelser paa Mælkeri-Bakteriologiens Omraade var godt samlet, ordnet og benyttet til Forklaringen af mange af de Foreteelser, Mælkeribruget er rigt paa. 1ste Udgave af Bogen er bleven oversat paa Tysk, Hollandsk og Finsk. Det er vel ogsaa sandsynligt, at Bogen har faaet en saa stor Afsætning, at en ny Udgave tiltrængtes.

Den nu foreliggende 2den Udgave er bleven forøget med Resultaterne fra flere af de mest betydningsfulde Undersøgelser, som paa dette Omraade er foretaget saa at sige Verden over i det Tidsrum, der er forløbet siden 1ste Udgave fremkom, og deriblandt de af Forfatteren foretagne Undersøgelser over Mælkesyrebakterierne; disse sidste vil formentlig lette Identificeringen af de enkelte Arter af dem, hvad der jo vil have særlig Interesse for dem, der beskæftiger sig med Mælkesyrebakterier. I Forordet til 2den Udgave udtaler Forfatteren, at Bogen foruden at være ført up to date er bleven omhyggeligt gennemset og tilføjet adskillige originale Billeder. I øvrigt skal her henvises til den Omtale, 1ste Udgave blev Genstand for i dette Tidsskrifts Aargang 1912, S. 745.

Forhaabentlig vil 2den Udgave af denne Bog blive modtaget med ikke mindre Velvilje end 1ste Udgave.

V. Storch.

Elektriciteten i Landbrugets Tjeneste. Af Civilingeniør *J. Th. Arnfred*, Askov. (Gyldendalske Boghandel. — Nordisk Forlag).

Forfatteren kalder sin Bog en letfattelig Fremstilling, og han kan gøre det med en vis Ret; thi Emnet kan neppe behandles mere letfatteligt end i nærværende Skrift.

Hermed være ikke sagt, at Forfatteren klarlægger alle Spørgsmaal vedrørende Elektriciteten, saa Læseren kan forstaa denne underfulde Naturkraft; dette kan ikke ventes og er heller ikke Hensigten. Forfatteren har holdt sig fra teoretiske Forklaringer, han har ikke skrevet en Lærebog over Elektricitet, men en Bog, som indeholder en Mængde praktiske Oplysninger vedrørende Elektricitetens Anvendelse i Landbruget.

Efter en kortfattet Indledning om Elektriciteten og dens Maaling følger en udførligere Omtale af Elektricitetens Fremstilling, Fordeling og Benyttelse til Lys, Kraft, Opvarmning m. m.

Et særlig interessant Afsnit er »Betalingsformerne for den elektriske Strøm«; herunder giver Forfatteren en Oversigt over Vanskelighederne ved at finde en Tarif, der baade er retfærdig overfor Strømforbrugerne og forretningsmæssig praktisk set fra Elektricitetsværkets Standpunkt. Der stilles ikke bestemte Tarifforslag, men det anbefales, at Beboerne indenfor en Kommune slutter sig sammen om Anlægget, Transformatorstationerne med tilhørende Ledningsnet. De aarlige Udgifter fordeles efter en fast Skala, hvor Grundlaget er Bedriftens Størrelse regnet efter Ejendomsskyld, Brandassurance el. lign.

Bogen indeholder en Mængde Detailoplysninger vedrørende Udgifterne til elektrisk Lys og Kraft under forskellige Forhold; skønt man tydelig mærker Forfatterens varme Interesse for Elektricitetens Anvendelse og Udbredelse, er Kalkulationerne nogterne (dog synes Afskrivningsprocenterne temmelig lave), saa Læseren kan se, at Elektricitetens Goder ikke erhverves gratis.

Anton Christensen.

Mælkerbruget i Danmark. Af Professor *B. Bøggild*. 4. omarbejdede Udgave. 624 Sider med 469 Billeder. (Gyldendalske Boghdl. Nordisk Forlag, Københ. 1916).

Den foreliggende 4. Udgave af »Mælkerbruget i Danmark« er i Størrelse nøjagtig som 3. Udgave fra 1906, og naar det har været Forf. muligt at bibeholde det samme Sideantal som før, skønt der i det mellemliggende Tiaar er foregaaet en væ-

sentlig Udvikling, som kræver at blive omtalt, saa er det fordi det gamle Stof paa mange Punkter er ret stærkt omarbejdet og beskaaret, dog ikke saaledes, at Værdien af Bogen selv paa disse Punkter er forringet.

Indledningen omtaler som tidligere de Mænd og Kvinder, der særlig har haft Betydning for den første Udvikling af Mælkeribruget her i Landet, og her bringer den nye Udgave Billeder af Inspektør *Buus*, Proprietær *Lawaetz* og Forstanderne *Niels Pedersen*, *Ladelund*, og *Jørg. Petersen*, *Dalum*.

Afsnittet om Mælkens Produktion bringer en udførligere Omtale af Malkemaskiner og de Erfaringer, som er indhøstet med disse, og saavel dette Afsnit, som de nærmest følgende, om Mælkens fysiske og kemiske Egenskaber, dens Pasteurisering og Kontrollering bringer en Del nyt Billedstof med tilhørende Beskrivelse og Omtale af de forskellige Fremgangsmaader, navnlig med Benyttelse af Regenerativsystemet og Syrning af den skummede Mælk; ligeledes omtales her Biorisering og Langtidspasteurisering, tvende Pasteuriseringsmaader, der paa samme Tid skal gøre Mælken smittefri, uden at dens Karakter som raa Mælk iøvrigt forandres.

Afsnittet om Mælkens Anvendelse har, i Forbindelse med Omtalen af Byernes Forsyning med Mælk, ligeledes en Del nye Billeder, og her anføres tillige den ny Anordning om Handel med Mælk, som skal træde i Kraft 1. Januar 1917.

Det store Afsnit om Smørrets Fremstilling er noget forøget, væsentlig gennem et fyldigere Billedstof og den hermed i Forbindelse staaende Omarbejdning af Teksten, svarende til de senere Aars Erfaringer. Osteproduktionen behandles i samme Omfang som tidligere, men dog med de Ændringer, som de senere Aars Erfaringer paa dette Omraade har nødvendiggjort; dog har Udviklingen her under Krigen været saa stærk, at de aller-nyeste Fremgangsmaader ikke har kunnet medtages, men dette er næppe heller nødvendig, thi disse er maaske ikke endnu ganske vel underbyggede.

Bogens sidste Afsnit gør Rede for Andelsmejeriernes Udvikling, og saavel gennem den gode Beskrivelse, som gennem de mange udmærkede Billeder og Tegninger, som ledsager Teksten, vil enhver interesseret Læser kunne skaffe sig særdeles god Indsigt i disse Forhold.

Nogen speciel anbefaling fra Anmelderens Side behøver Bogen ikke, dertil er den for velkendt af alle, som beskæftiger sig med Mælkeribrug, ligesom ogsaa Forfatterens store Kær-

lighed til og Interesse for sit Emne er velbekendt, og det skal derfor kun fremhæves, at Bogen er et saa fortrinligt Kildeskrift, for hvem der maatte ønske at skaffe sig Viden paa Mælkeribrugets Omraade, at den bør have den videst mulige Udbredelse.

A. P. Hansen.

Landbrug i Nord-Amerika. Beretning om en Studierejse. Af *Lars Frederiksen*. Udgivet af Foreningen af jydsk Landboforeninger. (G. B. N. F. Københ.).

Med Understøttelse af Landbrugsministeriet og Foreningen af jydsk Landboforeninger foretog Konsulent og Sekretær *Lars Frederiksen* i Tiden fra September 1912 til September 1913 en Studierejse til Nord-Amerika for særlig at studere det landøkonomiske Oplysningsarbejde og Husdyrbruget i de Forenede Stater, endvidere Lovgivningen vedrørende Udryddelse af Ukrudt og andre landøkonomiske Forhold. Om hvad han har set og lært paa denne Rejse har Hr. *Frederiksen* nu udsendt en udførlig Beretning paa 200 Sider.

Forfatteren har været gunstigere stillet end de fleste unge Danske, der foretager Studierejser i Udlandet. Rigelige Pengemidler har staaet til hans Raadighed, og Rejsen har strakt sig over et Aar. Han har derfor kunnet sætte sig grundigt ind i de Forhold, han særlig vilde studere, og da han har brugt sine Øjne godt, forstaaende og interesseret har indhentet sine Oplysninger, i et klart og underholdende Sprog gør Rede for, hvad han har set og hørt og stadig har sin Opmærksomhed rettet paa, hvor vi kan tage Lære af Amerikanerne, er Resultatet blevet en ualmindelig fornøjelig og lærerig Rejseberetning, som vil udvide Læserens Horizont og forhaabentlig kunne stifte virkelig praktisk Nytte.

Her kan ikke være Tale om at komme ind paa Enkelthederne i Bogen. Det skal kun lige berøres, at man navnlig faar et imponerende Indtryk af det vældige Oplysningsarbejde, som udføres inden for det amerikanske Landbrug. Vi er vant til at betragte Amerika som Dollar-Landet, hvor det er Jagten efter Penge, der særlig præger Livet. Af Hr. *Frederiksens* Bog faar vi det stærkeste Indtryk af en anden Side af de amerikanske Forhold, Jagten efter Kundskab, og det vilde ikke være uberettiget, hvis Fristaternes Landbrug til Devise vilde tage Ordene: Kundskab er Magt, Uvidenhed er Trældom.

Ogsaa Afsnittene om Husdyrbruget læses med stor Interesse. Det er et maalbevidst, udmærket Arbejde, Amerika-

nerne udfører paa dette Omraade, paa hvilket imidlertid undertiden Sporten, Bestræbelserne for at sætte Rekorder, spiller en betydelig Rolle, og der dikterer de betalte Priser, saaledes naar der er givet 10.000 Dollars, godt 37.000 Kr., for en hollandsk Ko, 7.500 Kr. (ca. 28.000 Kr.) for en Yerseyko og det dobbelte for en Yerseytyr.

Forfatteren har stillet mange Dansk-Amerikanere Spørgsmaalet: Er det bedre at være Landmand i Amerika end i Danmark? Svarene er selvfølgelig faldne forskelligt ud, men de fleste af dem, der har forladt Danmark i dette Aarhundrede, mener, at det er omtrent lige-godt, naar man først har faaet Brugsretten til Jorden. Dette er imidlertid lettere hist ovre end her. Paa den anden Side er det selv under vore nuværende vanskelige Arbejderforhold lettere at faa Medhjælp ved Landbruget i Danmark end i Amerika. Dér betales en Karl med 25—30 til 50 Dollars (ca. 190 Kr.) om Maaneden, og saa véd man aldrig, om man har ham eller ikke. Kontrakt eller Aftale kendes ikke, Husbond og Karl kan til enhver Tid uden Varsel bryde Forholdet. Dertil kommer, at Kvaliteten af Arbejdsfolk næppe er saa god som i Danmark, og den amerikanske Farmer maa derfor slide og slæbe langt haardere end de fleste danske Landmænd. Forfatterens Undersøgelser og Overvejelser, morsomme at følge, leder ham til det Resultat, at det for Tiden vistnok er umuligt at sige, i hvilket af de to Lande det er bedst at være Landmand.

Bogens Udstyr er nydeligt, og Fremstillingen ledsages af en Række smukke, oplysende Billeder.